

8. Німецька асоціація франчайзингу (German Franchise Association). URL: <http://www.franchise.net.de/> (дата звернення: 24.02.2024).

9. Петлін І., Мотузюк Ю. Механізм стратегічного розвитку франчайзингового бренду закладами ресторанного бізнесу в сучасних умовах. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2022. Вип. 48. С. 101-113.

10. Петлін І., Мотузюк Ю. Особливості франчайзингової діяльності закладів громадського харчування в Україні: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності», (Львів, 6 жовтня 2022 р.). С. 109-114.

11. Семененко І.М. Використання франчайзингу в діяльності промислових підприємств. *Бізнес Інформ*. 2012. № 7. С. 102-104.

12. Французька федерація франчайзингу. URL: www.franchise-fff.com (дата звернення: 24.02.2024).

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Ткачова С.С., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7103-9269>

Громадський контроль – це системна діяльність інститутів громадянського суспільства або окремих громадян із метою вирішення суспільно значущих завдань, захисту й забезпечення прав і свобод людини, задоволення потреб та інтересів суспільства в цілому, встановлення відповідності функціонування органів публічної влади вимогам законодавства у процесі їхньої соціальної взаємодії з громадськістю, що спрямована на забезпечення ефективності державно-громадських відносин [1]. Громадський контроль є найважливішим чинником участі інститутів громадянського суспільства або окремих громадян в управлінні державними та суспільними справами; дієвою формою реалізації демократії і способом залучення вищевказаних учасників до управління державними та суспільними справами з метою підвищення ефективності діяльності органів публічної влади.

Громадський контроль в Україні має достатньо тривалий позитивний досвід роботи. Сьогодні під час воєнного стану він здійснюється у принципово нових для себе умовах, які передбачають обмеження конституційних прав і свобод громадян. За результатами

круглого столу «Громадський контроль під час війни: як не допустити згорання демократії», який проводився 30.03.2023 р., визначено основні напрями контролю та проблеми, пов'язані з його здійсненням [2]. Це такі напрями, як: судова система, мирні зібрання, антикорупція, державні закупівлі, фінансування діяльності політичних партій. Щодо здійснення громадського контролю за діяльністю судової системи експертами – представниками громадських організацій серед позитивних моментів відмічалось отримання Україною статусу кандидата у члени ЄС у червні 2022 р», що додало сильніших аргументів до адвокації громадськістю судової реформи. Серед проблем та негативних рішень за цим напрямом експерти визначили: обмеження державою доступу до багатьох відкритих даних та реєстрів, зокрема й юридичних; рішення Ради суддів України, яке фактично дозволяло не відповідати на запити громадян на доступ до публічної інформації (наразі це рішення скасоване); обмеження доступу до Держреєстру; проблеми з відкритістю роботи Парламенту; збереження тенденції до закритості судових засідань [2]. Традиція мирних зібрань має певні обмеження, які пов'язані з безпекою учасників. Організатори зобов'язані повідомляти про подію місцеву владу та вказувати найближче місце укриття до локації проведення. За напрямом антикорупції визначались проблеми з відкритістю конкурсних засідань та недоступністю електронних декларацій суб'єктів декларування (остання проблема є вирішеною). Щодо державних закупівель відмічалась потреба у здійсненні громадського контролю за процесами закупівель Міністерства оборони України. Серед важливих проблем щодо здійснення громадського контролю експерти називають закритість інформації про фінансування політичних партій. Подання фінансової звітності партій було призупинено через пандемію COVID-19 та продовжено після запровадження воєнного стану [3].

Експерти констатують, що воєнний стан в країні негативно вплинув на громадський контроль на рівні місцевого самоврядування, змінивши відносини, закладені реформою децентралізації, зменшив можливості громадян впливати на місцеву владу. Реформа децентралізації, а разом з нею і передача ресурсів та повноважень на місцевий рівень збільшили кількість інструментів участі для мешканців громад [4]. У громадах з'явилося більше можливостей для тих змін, які можуть ініціювати самі мешканці громад – бюджети участі, електронні петиції, консультації під час розробки проєктів рішень, громадський контроль та інші опції для забезпечення прозорості локальних процесів. Ці інструменти закріплені на законодавчому рівні. Але умови

воєнного стану не дозволяють громадам у повному обсязі використовувати вказані можливості. Так, під час воєнного стану органи місцевого самоврядування можуть не оприлюднювати проекти рішень; працювати у закритому форматі; публічні електронні реєстри можуть бути закриті для громадян; у деяких громадах тимчасово припинилося проведення конкурсів громадського бюджету або відтермінувалися проекти бюджетів участі та ін. [4]. Такі дії органів місцевого самоврядування мають правові підстави, пов'язані з воєнним станом, але знижують рівень активності громад.

Громадські активісти вважають, що «виклики війни насправді майже не обмежують нас у впливі на ухвалення рішень місцевою владою. У громадян залишається чимало інструментів, щоб озвучити свою позицію і домогтися, щоб її почули» [5]. Громадянам рекомендується: бути активними, самим формувати запит на громадське обговорення; бути готовими інвестувати у громадську справу особистий час; добре вивчати предмет справи, звертатися із запитом саме до тих суб'єктів, які повноважні вирішити певне питання; об'єднуватися з іншими громадянами та ініціативами, шукати союзників; працювати у міській/сільській/селищній раді зі своїми депутатами й депутатками тощо.

Громадський контроль, поряд з контролем з боку держави та зовнішніх інституцій, обов'язково повинен здійснюватися за процесами відновлення України під час та після війни. Кожна з контролюючих структур виконує певну роль та робить важливий внесок у пришвидшення відновлення [6]. Відновлення – це складний та багатогранний процес, який потребує ефективного контролю та управління. Він має бути підзвітним, прозорим та ґрунтуватися на потребах громад і регіонів. Вважаємо, що громадський контроль, поряд із зазначеними видами контролю, буде дієвим та ефективним. Важливо, щоб громадський контроль був присутнім на всіх етапах відновлення України. Це означає, що громадськості потрібно мати можливість бачити і знати, як планують та втілюють проекти, а також контролювати їх виконання. Прозорість та доступність інформації, а також активна участь громадськості в контролі, є важливими факторами для успішної відбудови країни.

Література:

1. Наливайко А.Р., Чепік-Трегубенко О.С., Орешкова А.Ф. Громадський контроль. Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Громадський_контроль (дата звернення: 29.02.2024).

2. Громадський контроль у різних сферах під час воєнного стану: аналітичний огляд ситуації. URL: <https://ccl.org.ua/ozon-post/analychnyj-oglyad-sytuacziyi-z-gromadskym-kontrolem-riznyh-sfer-pid-chas-voyennogo-stanu/> (дата звернення: 29.02.2024).

3. Громадський контроль під час воєнного стану: як не допустити згортання демократії. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3682136-gromadskij-kontrol-pid-cas-voennogo-stanu-ak-ne-dopustiti-zgortanna-demokratii.html> (дата звернення: 29.02.2024).

4. Народоваддя на місцях під час воєнного стану. URL: <https://parlament.org.ua/2023/01/31/people-power-during-the-war/> (дата звернення: 29.02.2024).

5. Як громада може впливати на владу під час війни: 5 порад від експертом. URL: <https://rubryka.com/article/vplyvaty-na-vladu/> (дата звернення: 29.02.2024).

6. Відбудова України: як здійснюється державний, зовнішній та громадський контроль. URL: <https://kolo.news/category/suspilstvo/35860> (дата звернення: 29.02.2024).

УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДУХОВНИМ ТА ФІЗИЧНИМ РОЗВИТКОМ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Средня Д.С., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО*,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

В умовах воєнного стану в Україні відбуваються значні зміни у державному управлінні духовним і фізичним розвитком, де органи влади виступають як адміністративні структури, що надають послуги, а громадянство – як клієнт. Запровадження нової парадигми функціонування органів державної виконавчої влади й органів місцевого самоврядування потребує переорієнтації форм і методів їхньої діяльності на задоволення публічних послуг, переосмислення концепції управління суспільною інформацією та забезпечення надійного зворотного зв'язку з громадянством [1].

Фізична культура та спорт є невід'ємною часткою духовного, інтелектуального, фізичного буття людини, яка забезпечує повноцінний та гармонійний розвиток особистості, сприяє підвищенню якості та рівня життя. Феномен фізичної культури та спорту як соціального, правового, економічного, культурного явища досліджується багатьма науковцями. Особливої актуальності набувають дослідження змісту,

---

* Науковий керівник – Нагасв В.М., д.п.н., професор